

برای گسترش تفکر عقلانی در هر حوزه ای به فلسفه های مضاف نیازمندیم

یک استاد مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره) اظهار داشت: نیازمند آن هستیم که تفکر عقلانی را در هر عرصه و حوزه ای اعمال بکنیم، از این رو به فلسفه های مضاف نیازمندیم.

یک استاد مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره) اظهار داشت: نیازمند آن هستیم که تفکر عقلانی را در هر عرصه و حوزه ای اعمال بکنیم، از این رو به فلسفه های مضاف نیازمندیم. دکتر محمد فنایی اشکوری در مورد فلسفه های مضاف در ایران به خبرنگار مهر گفت: منظور از فلسفه های مضاف توسعه حوزه تفکر فلسفی است. فلسفه طبق تعریفش حوزه محدودی ندارد. ما در هر سطحی و درباره هر موضوعی می توانیم فلسفه ورزی کنیم و حوزه محدودی برای این کار وجود ندارد. منتها در تاریخ تفکر فلسفی ما به طور غالب فلسفه محدود به یک رشته یا یک زمینه شده که همان متافیزیک یا هستی شناسی است.

وی افزود: اما در گذشته در فلسفه یونانی و همینطور در آغاز تفکر فلسفه اسلامی از فارابی و ابن سینا و طوسی، فلسفه حوزه های وسیع تری را شامل می شد. در دنیای غرب، فلسفه، امروز بسیار گسترش پیدا کرده است و موضوعات بسیار متنوعی را دربرمی گیرد و شامل شعبه ها و رشته های گوناگونی است به طوری که هر موضوعی می تواند متعلق تفکر فلسفی باشد. فلسفه های مضاف یعنی همان چیزی که در غرب تحت عنوان philosophy گفته می شود مثل فلسفه ذهن، فلسفه علم، فلسفه سیاست و فلسفه اخلاق. این حوزه وسیع از فلسفه در فلسفه اسلامی متأخر و جدید ما نادیده گرفته شده و به آن توجه نشده است.

استاد مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره) تصریح کرد: امروزه به دلیل اینکه انقلاب اسلامی در ایران برپا شده و نیازهای جدیدی پیش آمده و همینطور با غرب وارد دیالوگ و گفتگو شده ایم احساس می شود که باید حوزه فلسفه را گسترش بدهیم و در زمینه های مختلف، فیلسوفان ما به فلسفه ورزی بپردازند. این کار البته از زمان مرحوم شعرانی و بعد علامه طباطبایی شروع شد و توسط بزرگانی همچون شهید مطهری و آیت الله مصباح ادامه یافت و امروزه در ایران اهمیت بیشتری به فلسفه های مضاف می دهند و مورد توجه بیشتری قرار گرفته است.

دکتر فنایی در مورد ضرورت پرداختن به فلسفه های مضاف در ایران هم عنوان کرد: ضرورت پرداختن به فلسفه های مضاف موارد مختلفی را دربر می گیرد. یکی اینکه اگر فلسفه فایده داشته باشد این فایده در همه رشته های فلسفه وجود دارد. نیازمند آن هستیم که تفکر عقلانی را در هر عرصه و حوزه ای اعمال بکنیم. فقدان یا نداشتن فلسفه های مضاف بدین معنی است که در عرصه های مختلف و مهمی تفکر عقلانی را تعطیل کردیم. دیگر اینکه در بازسازی، ایجاد تحول و تولید در علوم انسانی نیاز به شکل گیری و توسعه فلسفه های مضاف داریم. برای طراحی نظام های مختلف اجتماعی در انقلاب اسلامی نیازمند تبیین و تدوین فلسفه های مضاف هستیم. فلسفه سیاست، فلسفه حقوق، فلسفه اقتصاد، فلسفه هنر هستیم.

وی ادامه داد: درواقع این فلسفه های مضاف، پشتوانه های عقلانی علوم، فناوری، هنر، مدیریت و سبک زندگی هستند که در جامعه به آنها زیاد نیاز داریم. بدون طراحی این فلسفه ها عمل ما در این عرصه ها فاقد پشتوانه عقلانی نیرومند و نقشه راه و چشم انداز روشنی خواهد بود.

این استاد دانشگاه درمورد اینکه کدامیک از فلسفه های مضاف در ایران اولویت دارند هم گفت: بعضی از فلسفه های مضاف در ایران از اهمیت بیشتری برخوردارند. مثل معرفت شناسی، فلسفه دین، فلسفه سیاست، فلسفه اخلاق و همینطور تا حد زیادی فلسفه هنر. معرفت شناسی به دلیل اینکه کل ساختمان اندیشه بشری مبتنی بر معرفت شناسی است و بسیاری از سردرگمی ها در تفکر مدرن ناشی از ابهام در مبانی معرفت شناختی است. فلسفه دین هم تفکر عقلانی درباره دین است و به اعتقاد شیعی دین مبنای عقلانی دارد که باید منقح شود و همینطور در مقام پاسخگویی به پرسش ها و شبهات جدیدی که در باب دین مطرح شده به فلسفه دین نیازمندیم. فلسفه سیاست اهمیتش روشن است. نظام اسلامی یک مبانی عقلانی دارد که در فلسفه سیاست این مبانی عقلانی باید بحث شود چيستی نظام اسلامی و اساس مشروعیت نظام اسلامی و چارچوب نظری و آرمان و کارکرد آن مباحث تئوریک و بنیادینی هستند که در فلسفه سیاست باید بحث شود. اهمیت فلسفه اخلاق در تبیین منشأ ارزش ها و تحکیم مبانی ارزش هاست. یکی از ریشه های بحران در تمدن جدید بی ریشه بودن اخلاق و ابهام در نظام ارزشی است که به نسبیت اخلاقی و اباحیگری منتهی شده است.

دکتر اشکوری افزود: اهمیت فلسفه هنر هم معلوم است که تأثیر هنر در اقشار مختلف جامعه چقدر فراوان است. هنر اگر بر مبانی عقلانی اسلامی منقحی استوار نباشد ما همیشه مصرف کننده تولیدات دیگران خواهیم بود و افکار و ذائقه و سلیقه ما را جاهایی مثل هالیوود شکل خواهند داد. بنا بر این، توصیه ام به طلاب و دانشجویان فلسفه اسلامی این است که فلسفه های مضاف را جدی

بگیرند و حوزه مطالعه و پژوهش خود را محدود و محصور به مباحث سنتی فلسفه نکنند. البته شکی در اهمیت مباحث کلاسیک فلسفه نیست و متافیزیک مادر همه فلسفه هاست، اما نباید در آن متوقف شد. نظر به اینکه در متافیزیک قرن ها کار شده و در فلسفه های مضاف ما هنوز در آغاز راه هستیم، در تعیین موضوعات پژوهش و تحقیق و پایان نامه مباحث فلسفه های مضاف اولویت دارد.